

Skjøtselsplan for Sagvollen, Orkland kommune, Trøndelag fylke

Oppfølging av tradisjonell slåttemark som utvalgt
naturtype

Solfrid Helene Lien Langmo

Skjøtselsplan for Sagvollen, Orkland kommune, Trøndelag fylke

Forfattere: Solfrid Helene Lien Langmo

Publisert: 02.05.2022

Antall sider: 28 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Orkland kommune v/ Odd Lykkja

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Langmo, S. H. L. 2022. Skjøtselsplan for Sagvollen, Orkland kommune, Trøndelag fylke. Biofokus rapport 2022-063. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Husa på Sagvollen sett fra sør / Engasjert driver botaniserer slåttemarka på Sagvollen i høljregn / Restaurering gir kvisthauger / Humler på rødknapp / Tunet på Sagvollen har også slåttemark. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo

Biofokus rapport 2022-063

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-098-4

Gaustadalléen 21

NO-0349 OSLO

Org.nr: 982 132 924

post@biofokus.no

www.biofokus.no

Forord

Skjøtselsplanen for Sagvollen i Orkland kommune er utarbeidet av Biofokus på oppdrag fra Orkland kommune. Skjøtselsplanen gir faglig funderte anbefalinger for restaurering og skjøtsel av den trua naturtypen slåttemark, og er i samsvar med handlingsplanen for Utvalgt naturtype slåttemark. Den baserer seg på feltbefaring og intervjuer med skjøtselsansvarlig.

Rapporten er delt inn i to hoveddeler. Første del gir en kort beskrivelse av slåttemark i Trøndelag. Andre del er rettet mot den som skal utføre skjøtsel og forvaltningen, og omhandler naturgrunnlaget og dagens drift i området, samt beskrivelsen av konkrete restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor lokaliteten.

Som vedlegg finnes en beskrivelse av de verdifulle naturtypene som inngår i drifta. Den genererer i hovedsak informasjon rettet inn mot forvaltning, inkludert søkbare egenskaper for området i Miljødirektoratets naturbase.

Biofokus takker Orkland kommune ved Odd Lykkja for godt samarbeid i prosessen med skjøtselsplanen. Vi takker også skjøtselsansvarlig Ane Haugen Wexselsen for faktaopplysninger, god dialog, engasjement og verdifulle innspill til planen.

Markabygda, 1. april 2022

Solfrid Helene Lien Langmo

Deler av lokaliteten var slått i 2021. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Innhold

1	Slåttemark i Midt-Norge	5
2	Skjøtselsplan for Sagvollen	7
2.1	Innledning	8
2.2	Hensyn og prioriteringer	10
2.3	Tradisjonell og nåværende drift	11
2.4	Aktuelle erfaringer med skjøtselen	12
2.5	Artsmangfold og eventuelle observerte endringer	12
2.6	Mål for verdifull slåttemark	13
2.7	Restaureringstiltak	14
2.8	Skjøtselstiltak	16
2.9	Oppfølging av skjøtselsplanen	17
3	Kilder	18
	Vedlegg	19
	Bilder	19
	Naturtypelokaliteter	22
	Artslister	24
	Tiltakslogg, grunneiers/drivers notater	26
	Overvåkning, log	27

1 Slåttemark i Midt-Norge

Tradisjonelle slåttemarker er arealer i innmark og utmark som ble slått regelmessig og forholdsvis seint i sesongen. Slåttetidspunktene varierte lokalt i forhold til hvor slåttemarkene lå og etter typen slåttemark. Slåttemarkene domineres av ville plantearter, og de er ofte urterike. Derfor blir de gjerne kalt blomsterenger. Artssammensetningen i slåttemarkene varierer mye på grunn av jordsmonn, høyde over havet m.m. Etter fuktighetsforholdene skilles det mellom tørreng, friskeng og fukteng.

I de tørre engene vokser det lave gras og urter, blant anna katterfot (i midten). På de arealene hvor grunnen er litt kalkholdig, kommer også sølvmore inn (t.h.). Alle foto: Bolette Bele/NIBIO.

I tørrengene er lavvokste gras og urter vanlige, slik som gulaks, gjeldkarve, vill-løk, gulmaure, blåklokke, engfiol, smalkjempe, katterfot, tiriltunge, blåknapp, legeveronika, stemorsblom og øyentrøst. Områder med kalkholdig jordsmonn får i tillegg inn arter som vill-lin, jåblom, rundskolm, flekkmore, sølvmore og lodnerublom. I seterregionen finnes også setermjelt, hvitkurle, rublom-arter og søte-arter. Flere av disse er på rødlista over trua arter (Artsdatabanken 2021).

Frisk, fattig slåttemark i Stjørdal. Dette er den vanligste slåttemarkstypen i regionen. Her vokser grasarter som gulaks (i midten), engkvein og rødsvingel sammen med urter som prestekrage, karve (til høyre), engsyre, hvitkløver og blåklokke. Alle foto: Bolette Bele/NIBIO.

Friskengene (dvs. litt fuktigere enger) er prega av et tett grasteppe med bl.a. engkvein og rødsvingel og halvgras som bleikstarr og engfrytle. Her finnes i tillegg mange urter, slik som småengkall, ryllik, blåklokke, gulmaure, rødknapp, prestekrage, karve, gjeldkarve, engsyre, hvitkløver, tepperot, følblom,

engsoleie, øyentrøst, rødkløver, hvitmaure, nattfiol-arter, blåknapp, tveskjeggveronika, legeveronika og engsoleie.

Ved kysten (spesielt i Møre og Romsdal) kan også jordnøtt og solblom inngå i slåttemarkene. I kalkholdige områder er friskengene ofte prega av graset dunhavre. Her kan det i tillegg vokse hjertegras, stortveblad, brudespore, bakkesøte, marinøkkel, jåblom, storblåfjær, flekkmure, vill-løk og nyresoleie. Ved kysten kan man dessuten finne bleiksøte, og i fjellet vokser ofte urter som svarttopp, fjelltistel, setermjelt, reinmjelt, flekkmure, hvitkurle, fjellnøkleblom, fjellbakkestjerne og snøsøte i slik kulturmark. Flere av disse er på den norske rødlista. Fuktengene har gjerne en høyere vegetasjon med store gras som sølvbunke. Her vokser også bekkeblom, enghumleblom, krypsoleie og hanekam.

I slåttemarker nær fjellet, slik som på fjellgardene i Sunndal, kan man finne arter som fjellmarinøkkel (i midten) og fjelltistel (til høyre). Begge disse artene er mest vanlige på noe kalkholdig grunn. Alle foto: Bolette Bele/NIBIO.

Slåttemarker med spredte trær som ble styvet (lauvet) til fôr kalles lauvenger. Lauvenger finnes både i lavlandet og i høgereliggende områder i Midt-Norge. Spesielt i fjordene på Nordmøre finnes gode eksempler på denne kulturmarkstypen. Områder med hassel ble tidligere ofte stelt for å sikre best mulig avkastning, både av nøtter og materiale brukt til tønneband og flettearbeid. For skjøtsel og restaurering av styvingstrær se Miljødirektoratets egen veileder for dette.

Tradisjonelle slåttemarker har blitt svært sjeldne og det er derfor spesielt viktig at de gjenværende slåttemarkene holdes i hevd på tradisjonelt vis. Slike områder bør slås seint og etter at de fleste plantene har blomstra av og satt frø. Følg helst den lokale tradisjonen for slåttetidspunkt om den er kjent. Man må ikke gjødsle og bruke tunge maskiner på slike arealer. Høyet må fjernes for å unngå næringstilførsel. Høstbeiting og ofte også en kort periode med vårbeiting var vanlig i slåttemarkene i regionen, men tradisjonene for dette varierte. Spesielt forsiktig må man være med vårbeiting av sau på arealer med rik vårflora (for eksempel der det er forekomster av orkideer).

Generelle restaurerings- og skjøtselstiltak er omtalt i mer detalj i veiledningsheftet (Svalheim et al. 2018), og konkrete råd for skjøtsel av din lokalitet beskrives i denne skjøtelsplanen. Nærmere omtale av ulike plantearter fra engene finnes i Bondens kulturmarksflora for Midt-Norge (Bele og Norderhaug 2008). Mye av denne teksten om slåttemark er hentet fra den.

2 Skjøtselsplan for Sagvollen

GRUNNEIER:		ANSVAR SKJØTSEL:		LOKALITETSVERDI I NATURBASE ¹ :	
Elin Birgitte Sagvold, John Magne Sagvold, Erik Vold, Finn Erling Vold, Liv Ellen Vold, May Ellen Lauritsen, Lars Otto Sagvold		Ane Haugen Wexselsen		Sagvollen – B	
				Sagvollen Ø – -	
DATO UTARBEIDING AV 1.SKJØTSELSPLAN: 24.03.2022			DATO BEFARING (1.SKJ.PL.): 24.09.2021		
DATO REVIDERING: -			DATO BEFARING (REVIDERING): -		
KONTAKT MED GRUNNEIER/BRUKER (TELEFON, BEFARING, EPOST MM):					
Kontakt med skjøtselsansvarlig i forbindelse med befaringer. Vedkommende har også fått anledning til å uttale seg til skjøtselsplanen.					
1.SKJØTSELSPLAN UTFORMET AV: Solfrid Helene Lien Langmo				FIRMA:	
REVIDERT UTGAVE UTFORMET AV: -				Biofokus	
UTM SONE LOKALITET(ER):	NORD:	ØST:	GNR./BNR.:		
Sagvollen: 32 W	6997207	535999	426/5		
Sagvollen Ø: 32 W	6997221	536056	426/5		
LOKALITET:		NÅVÆRENDE AREAL PÅ SKJØTSELSPLAN-/NATURBASE LOKALITET:		AREAL (ETTER EVENTUELL RESTAURERING):	
Sagvollen		8 daa		9,5 daa (inkl. Sagvollen Ø)	
DEL AV VERNEOMRÅDE:		DEL AV UTVALGT KULTURLANDSKAP:			
Nei		Nei			
HVILKET VERN:					
-					

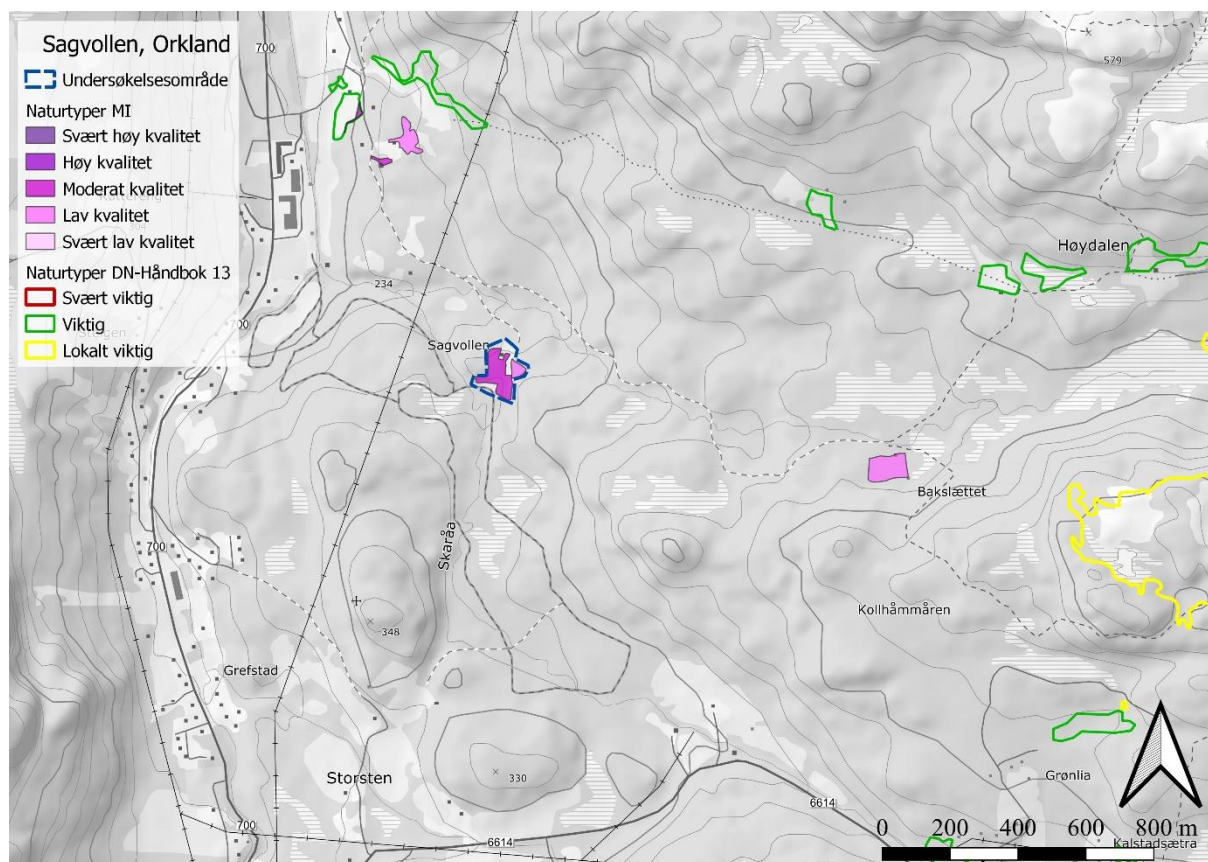
¹ Verdisettingen er definert etter DN Håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007) og faktaark for slåttemark, utformet av Ellen Svalheim (Svalheim upubl).

2.1 Innledning

Biofokus har på oppdrag for Orkland kommune kartlagt verdier knyttet til kulturlandskapet på Sagvollen på Løkken i Orkland kommune i forbindelse med utarbeidelse av skjøtelsesplan. Feltarbeidet i 2021 ble utført i vått vær den 24.09.2021. Undersøkelsene ble utført på en tid på året der en regner med å kunne fange opp de fleste relevante artsgrupper. Data er digitalt innsamlet ved hjelp av NiN-App utviklet for kartlegging etter Miljødirektoratets instruks for kartlegging av naturtyper (Miljødirektoratet 2021). En del artsfunn er lagt inn i BioFokus Artsfunnbase (BAB) slik at de vil fremkomme i Artskart.

Slåttemarka som denne skjøtelsesplanen omhandler ligger på Sagvollen, en rygg mellom Skaråa og Vollbekken sørøst for Haugen ved Løkken verk i Orkland kommune. Den ligger ellers ved inngangen til Høydalen. Dette er en seterdal med en lang rekke setervoller og eldre boplasser som strekker seg fra Løkken verk i vest og over mot Prestbuvatnet i øst.

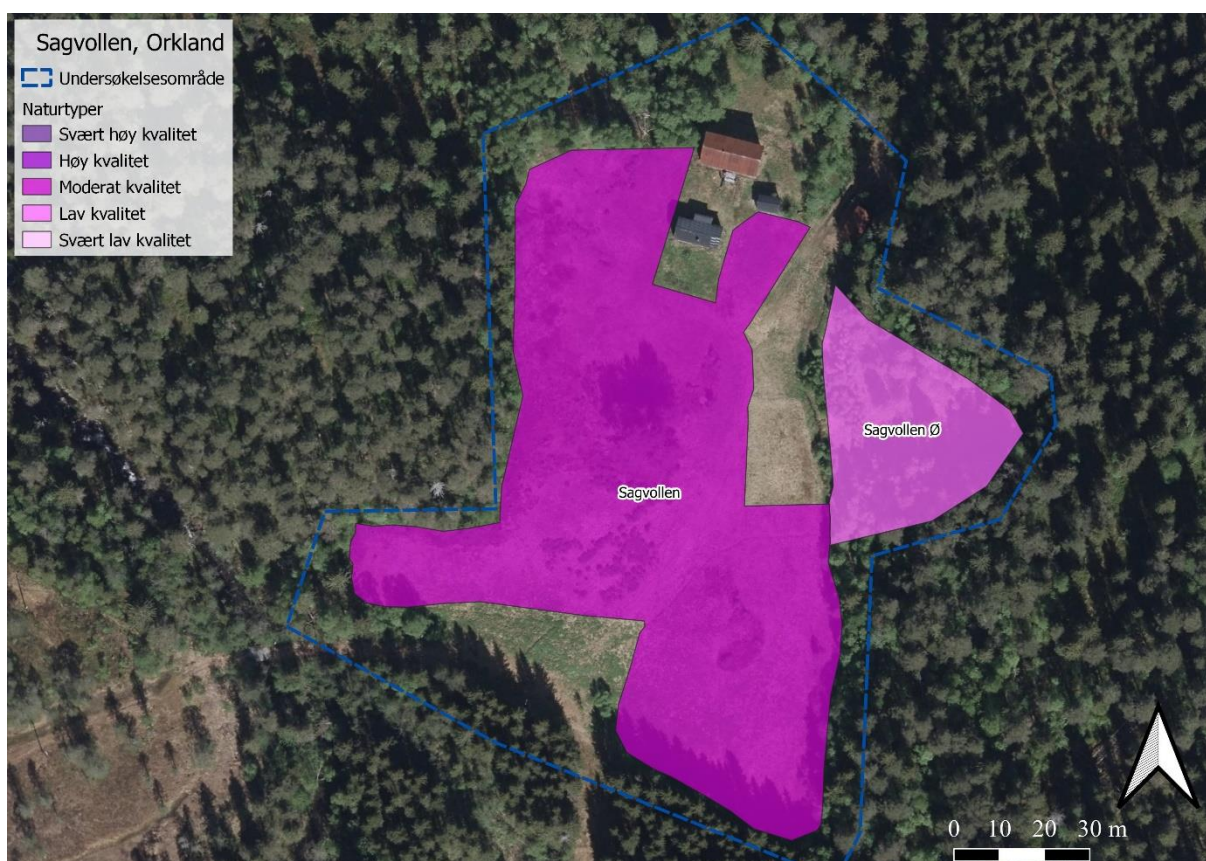
Engene på Sagvollen er omgitt av skog, men flere eldre husmannsplasser og småbruk finnes som nevnt i nærheten. Det er slik til en viss grad en del av et helhetlig kulturlandskap. Engene bærer tydelig preg av at gården ligger på løsmasser, med flere hauger og knauser og dermed også variert eksponering av engene. Området ligger basert på (Moen 1998) i mellomboreal vegetasjonssone (MB) og på grensen mellom svakt oseanisk (O1) og klart oseanisk (O2) vegetasjonsseksjon. Berggrunnen i området er rik, og består ifølge berggrunnskartet til NGU (NGU 2022a) av grønnstein. Løsmassene består av morenemasser (NGU 2022b).

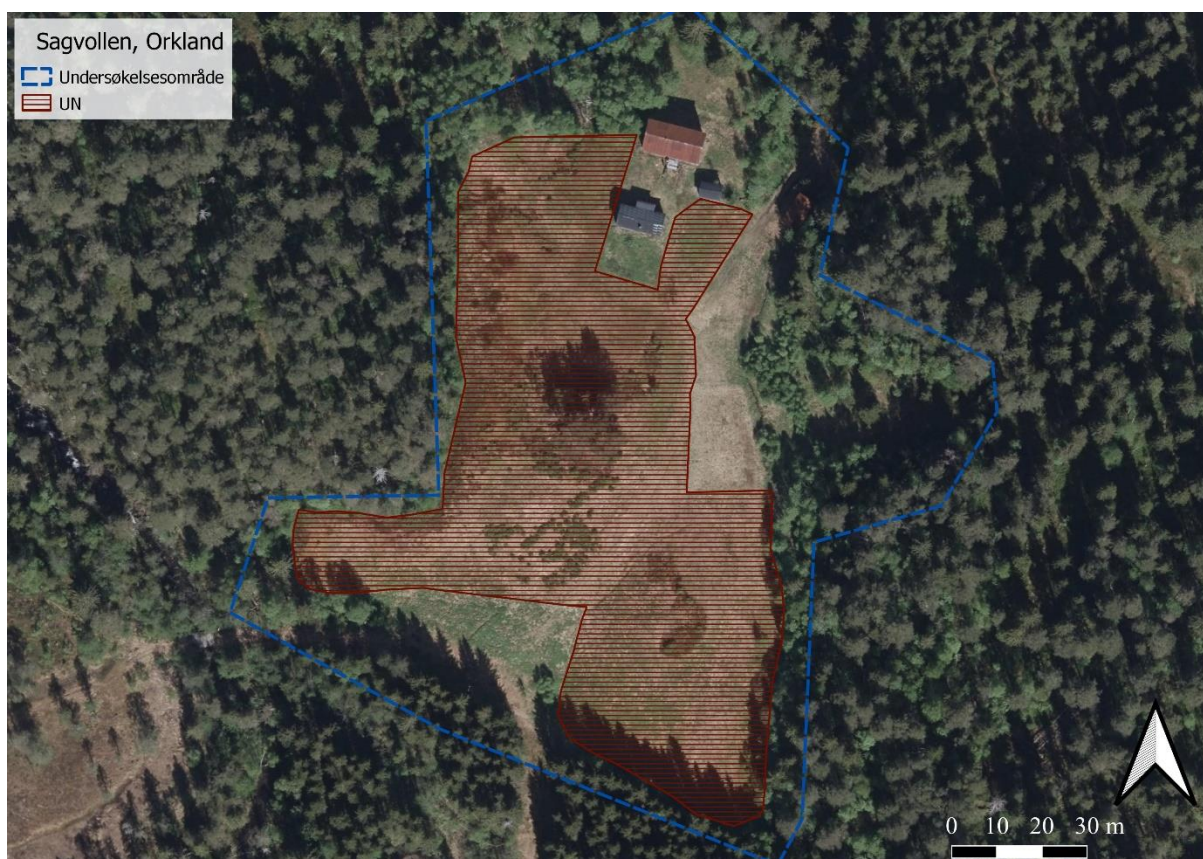
Figur 1. Sagvollen ligger innenfor den blå avgrensningen. Bebyggelsen på Løkken sees til venstre på kartet. En lang rekke naturtyper knyttet til kulturlandskapet i Høydalen øst for Sagvollen og på Haugen mot nordvest er kartlagt ved ulike anledninger.

Gården later ikke til å være kartlagt for naturtyper fra tidligere (Miljødirektoratet 2022), og ingen eldre registreringer foruten av kattugle finnes i Artskart (Artsdatabanken og GBIF Norge 2022). En finner heller ingen omtale i nyere naturtyperapporter fra kommunen; (Gaarder et al. 2019) og (Gaarder og Vatne 2014). Ved undersøkelsene i 2021 ble en lokalitet med slåttemark registrert; Sagvollen (8 daa) med moderat lokalitetskvalitet. I tillegg ble en lokalitet med semi-naturlig eng registrert; Sagvollen Ø (1,5 daa) med lav lokalitetskvalitet. Sistnevnte er ikke verdivurdert etter DN-Håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007) da den per i dag er for gjengrodd til å kartlegges som slåttemark. Om den restaureres, kan den inngå som en del av slåttemarkene på Sagvollen etter hvert. Den er etter Miljødirektoratets instruks ikke ført til slåttemark i dag da det er usikkerhet rundt hvorvidt denne har vært slåttemark eller naturbeitemark tidligere.

Slåttemarka på Sagvollen er etter DN-Håndbok 13 vurdert til Viktig – B. Dette gjør den er å regne som utvalgt naturtype slåttemark etter forskriften. Slåttemark er vurdert som en kritisk truet (CR) naturtype på rødlista for naturtyper fra 2018 (Artsdatabanken 2018).

Figur 2. De registrerte lokalitetene på Sagvollen. Som en ser er deler av engene holdt utenfor, dette er arealer med opplagte spor etter nyere åkerbruk, blant annet arealer nær husene som har vært potetåker.

Figur 3. Kart som viser lokaliteter som i dag er å regne som utvalgte naturtyper i tråd med forskriften, dvs. som får verdi Svært viktig – A eller Viktig – B etter verdivurderingskriteriene i DN-Håndbok 13 som enda er vurderingsgrunnlaget for slåttemark i forskriften for utvalgte naturtyper.

2.2 Hensyn og prioriteringer

Mye av det gamle kulturlandskapet i Meldal og bygdene rundt har de siste 50 årene gjennomgått store forandringer med intensivering av driftsformer og gjengroing/tilplanting av områder som ikke har latt seg drifte rasjonelt. Mye av det tradisjonelle slåtte- og beitelandskapet i de bratte lisidene er i dag prega av tett middelaldrende lauvskog eller plantefelt, mens jordbruket i betydelig større grad enn tidligere er konsentrert nede på de flate slettene i dalbotnen. I det gamle beite- og slåttelandskapet har dette ført til utarming av arts mangfoldet, og en fortregning av konkurransesvake og lyskrevende engarter til fordel for skog. Dette gjelder også til en viss grad for Sagvollen, som har grodd noe igjen med høgvekste grasarter og lyng. Den har likevel hatt såpass kontinuerlig skjøtsel at mye av arts mangfoldet er bevart. For å ivareta arts mangfoldet er det viktig at slåttene av engene (sone 1 i kart i fig. 5) videreføres.

I kantsonene rundt Sagvollen står skogen delvis tett helt inntil engene (sone 2 i kart i fig. 5). Høye trær kaster skygge innover i engene, og lyskrevende arter fortreges til fordel for mose og mer skyggetålende arter. Særlig tette plantefelt med gran mot sør kaster lange skygger etter hvert som granene her vokser seg høyere. Disse granene står på en annen eiendom, og tynning her vil kreve overenskomst med grunneier. Ut over gran, inngår en rekke boreale lauvtrær i tresjiktet rundt engene. En del trær i disse sonene bør generelt tas ut for å slippe inn lys på engene. Bjørk og gran kan fjernes ved at den hogst. Noen av de store seljene bør settes igjen da de er en viktig næringskilde for tidligflygende insekter om våren. Også rogn har blomster som er populære hos insektene. Hvis det er aktuelt å ta ut gråor, bør en vurdere ringbarking fremfor hogst med tanke på mengden rot- og stubbeskudd arten setter etter hogst.

All transport av hogstavfall etter transport i forbindelse med rydding bør skje på frossen mark. Kvisthaugene bør deponeres utenfor engene eller brennes. Om de deponeres utenfor engene er det en fordel om dette gjøres slik at det ikke fører til oppgjødsling av engene. Slike hauger kan være viktige som skjul for en lang rekke arter inkludert insekter og småvilt. Stubber som ikke er til hinder for slåttene kan også stå med tanke på vedlevende insekter. Det er også en fordel at det forekommer flekker med bar jord i tilknytning til engene med tanke på insekter. Dette forekommer i dag i liten grad på Sagvollen.

Kunstgjødsel, sprøytemidler eller beitepusser bør ikke benyttes i slåtteområdene. Dette vil blant annet være en trussel for beitemarksopp. Om det blir aktuelt med beite i slåtteengene bør dette fortrinnsvis skje fra et par uker etter slåttene og utover høsten. Tilleggsfôring bør unngås da det kan føre til oppgjødsling, samt spredning av uønskede arter. Vårbeite bør unngås med tanke på forekomster av orkideer, og særlig sau som beiter selektivt, velger ofte de beste artene først, og blant disse er mange av orkideene.

I 2021 ble deler av slåtteområdene på Sagvollen slått og alt gras i disse partiene er raka sammen og fjerna fra engene. Slått bør fortsette, men det er viktig å tilpasse arbeidsinnsatsen på Sagvollen på en sånn måte at arbeidet kan opprettholdes også på sikt. Om slått enkelte år ikke lar seg gjennomføre, bør engene beites i stedet. Ved videre slått og restaurering, bør en prioritere å slå knauser og koller i større grad enn de søkkene i engene som er mer dominert av sølvbunke. På sikt bør også lokaliteten Sagvollen Ø restaureres og eventuelt inkluderes i slåttearealet. En bør prioritere å slå de arealene som i dag har høyt innslag av lyng med tanke på å redusere lyngens dominans. Dette gjelder i stor grad de vestre delene av sone 1 på kartet i fig. 5, noe som vises godt på flyfoto.

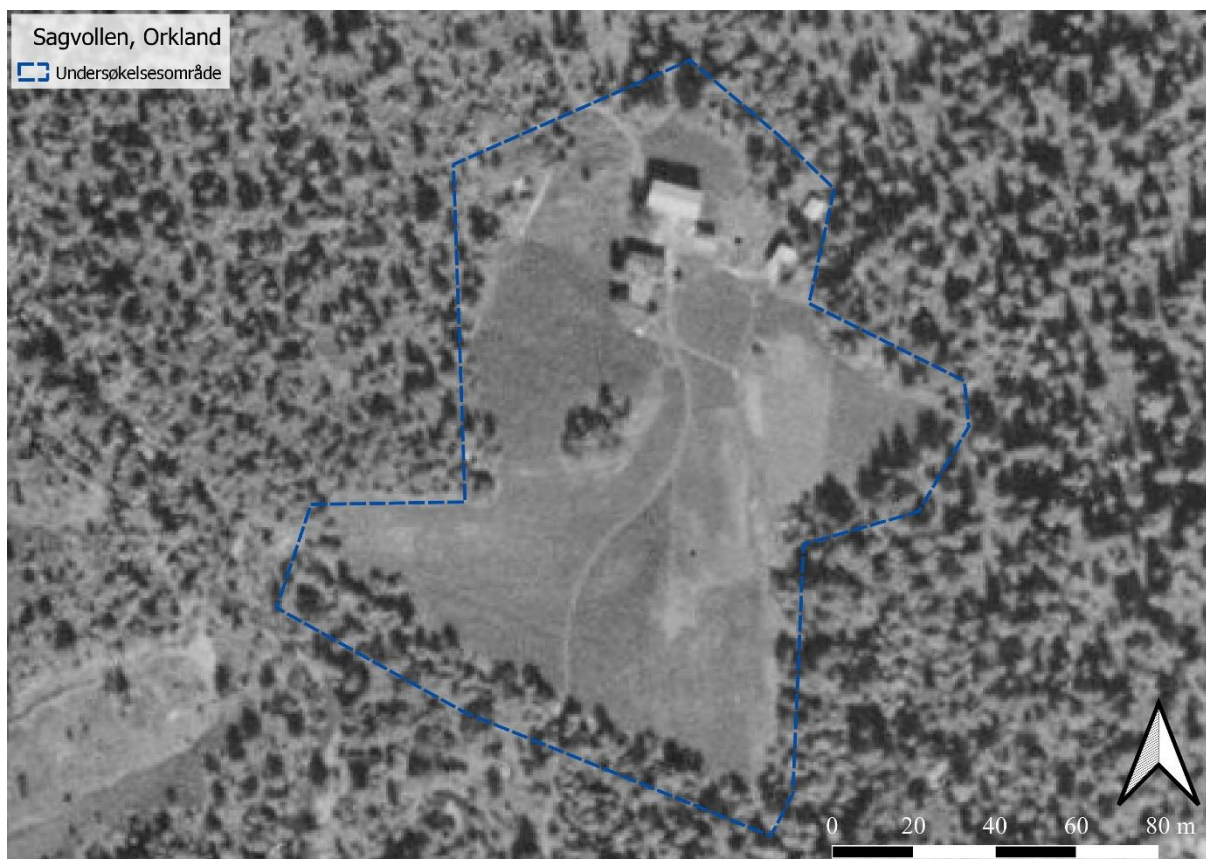
I enkelte mindre arealer, kanskje særlig nær tunet i Sone 1 er engkransmose et problem. Her bør en vurdere å mekanisk fjerne deler av mosen med jernrive om våren eller alternativt brenning av mindre flekker om våren. Dette må gjøres på en måte som ikke går ut over blomsterplanter eller annet arts mangfold i området.

Et areal ved husene nord på engene har tidligere vært potetåker (sone 4 på kartet i fig. 5). Også her inngår enkelte naturengarter, og arealet kan bli mer artsrikt om noe av høyet fra de mer artsrike delene av enga tørkes her. Dette kan på sikt føre til ytterligere utvidelse av slåtteområdene på Sagvollen.

2.3 Tradisjonell og nåværende drift

Ifølge Lykkja (1956) var Sagvollen husmannsplass under Oppigard Haugen, men ble etter hvert selveiende bruk, og først på 1800-tallet finner en at gården fødte ei ku og to sauer.

Ifølge skjøtselsansvarlig Ane Haugen Wexselsen (pers.medd.) har engene stått uten bruk i en periode i løpet av de siste 50 årene, men ellers har de vært mer eller mindre kontinuerlig i bruk langt bakover i tid. Dette har i noe grad ført til gjengroing, særlig med lyng. Det har også vært potetåker på deler av arealet på 1980-tallet. Disse er holdt utenfor avgrensninga av slåtteområdene. I løpet av de siste fem årene er slåtteskjøtsel delvis gjenopptatt. En del ung bjørk er også fjerna.

Figur 4. Gården slik den fremstod på flyfoto fra 1937.

2.4 Aktuelle erfaringer med skjøtselen

For Sagvollen har skjøtselen vært mer eller mindre stabil langt bakover i tid, men engene bærer tydelig preg av det siste driftsoppholdet. Det er likevel opplagt at de har et godt restaureringspotensial, noe som vises i de arealene som har vært slått de siste årene (jf. fig under forord). Her ser en tydelig at strukturen er jevn og fin i de arealene som er slått.

Mellom Haugen og Sagvollen ligger blant annet Sageggen og flere andre mindre eldre beite- og slåtteenger. På sikt er det planer om å restaurere flere av disse engene, og det er tidligere utarbeidet skjøtselsplan for Sageggen (Vatne 2017) og deler av Haugen (Lyngstad et al. 2019). Resten av Haugen fikk utarbeidet skjøtselsplan av undertegnede i 2021. Planen er ikke ferdigstilt enda, men inkluderer en lang rekke skjøtselsråd med tanke på restaurering av et helhetlig kulturlandskap rundt Haugen.

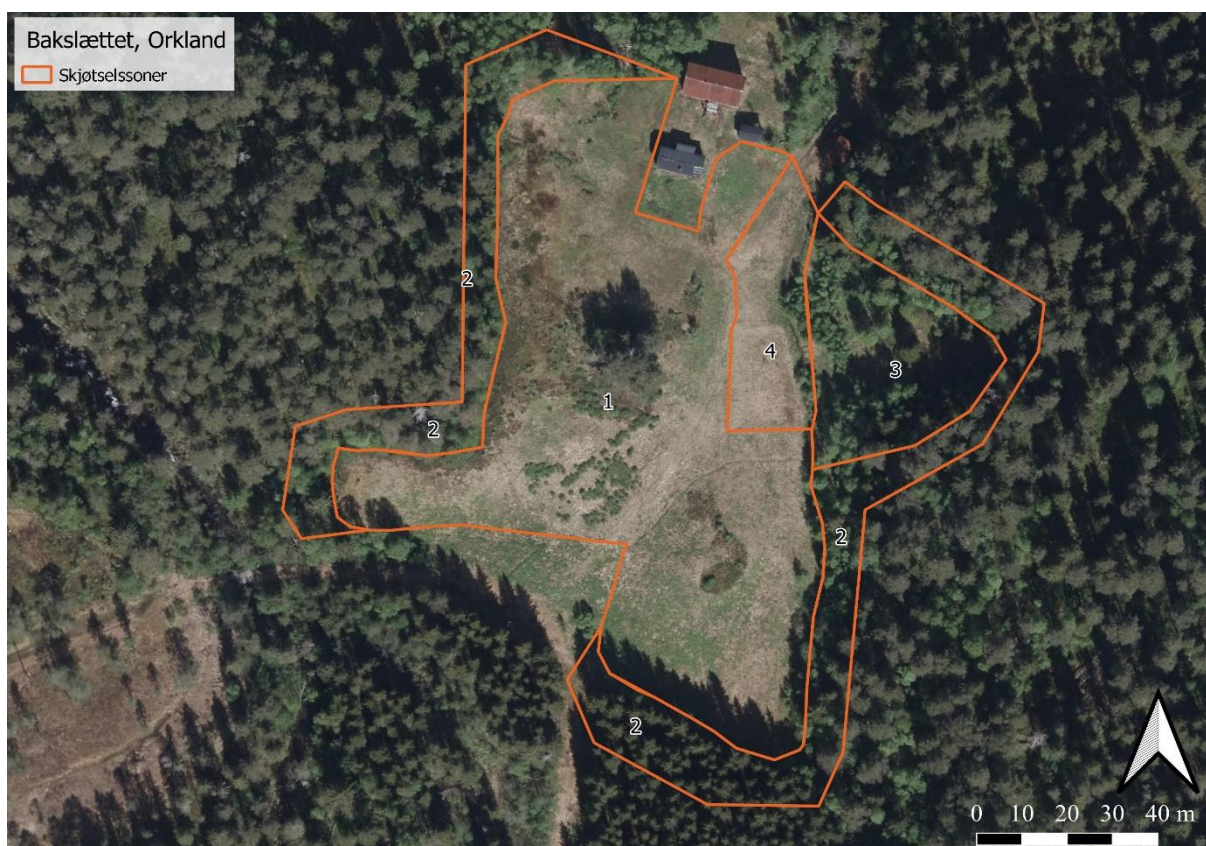
2.5 Artsmangfold og eventuelle observerte endringer

Slåtteengene på Sagvollen består etter NiN 2.2 (Bratli et al. 2019) for det meste av intermediære engar med klart hevdpreg (T32-C-4), samt partier med svakt intermediære med svakt preg av gjødsling (T32-C-6) i enkelte søkk. Arter som tepperot, gulaks, aurikkelsveve, småengkall, blåklokke, prestekrage, bakkefrytle, legeveronika, rødknapp, harerug, smalkjempe, grov nattfiol, finnskjegg og blåknapp. I enkelte søkk inngår også blant annet bakkesoleie, hvitbladtistel, sløke og sølvbunke. I partier som ikke er slått på en del år, og særlig mot vest, dominerer lyng i mye større grad. I mindre flekker særlig nær tunet inngår mindre partier med tett mosedekke (engkransmose) og lavvokst engvegetasjon.

På den østre teigen inngår de samme engtypene og mange av de samme engartene, men i tillegg mye lyng og unge gran- og lauvtrær.

Det er ikke registrert rødlistearter basert på Norsk rødliste for arter fra 2021 (Artsdatabanken 2021), men enkelte vanlige arter av beitemarksopp er registrert. Det er trolig varierende potensiale for rødlista beitemarksopp her, men særlig på enkelte av knausene er dette brukbart. Av fremmedarter basert på Fremmedartslista fra 2018 (Artsdatabanken 2018) er vårpengeurt (PH) registrert flere steder i lokaliteten. Denne har ingen kjent økologisk risiko, og tiltak for bekjempelse er derfor ikke foreslått.

Det er grunn til å tro at artsmangfoldet på Sagvollen i noe grad har vært påvirket av oppgjødsling tidligere, i alle fall med husdyrgjødsel. Opphør av slik gjødsling i kombinasjon med fortsatt beite eller slått og fjerning av avlinga, har trolig bidratt til spredning av naturengarter til fordel for høgvokste gjødselkrevende arter og eventuelle innsådde grasarter.

Figur 5. Skjøtelskart med avmerkta skjøtselssoner for Sagvollen. Sone 1 er områder som bør prioriteres slått mens sone 2 er områder hvor skog tynnes med tanke på å slippe inn lys. I Sone 3 kan en vurdere gjenåpning med tanke på å restaurere slåttemark på sikt. Sone 4 kan slås sammen med resten av engene med tanke på å gjenskape tidligere artsmangfold. De brune partiene mot vest i Sone 1 er områder hvor lyng er mest dominerende.

2.6 Mål for verdifull slåttemark

HOVEDMÅL FOR LOKALITETEN(E):

Å gjennom årlig slått og fjerning av høyet restaurere, legge til rette for, og videreutvikle gode forhold for naturengplanter, beitemarksopp og insekter på Sagvollen

Inkludere Sagvollen i et helhetlig kulturlandskap sammen med nærliggende slåtte- og beitemarker.

EVENTUELLE SPESIFIKKE MÅL FOR DELOMRÅDER:

Sone 1: Sein slått i løpet av august hvert år med påfølgende fjerning av høyet etter bakketørking og vending. Det skal slås helt ut i kantsonene. Enga skal ikke gjødsles, pløyes eller jordarbeides.

Sone 2: Tynning av skog med tanke på å slippe mer lys inn i slåtteengene.

Sone 3: Vurdere hogst av ungskog med tanke på gjenåpning og framtidig slått av arealet.

Sone 4: Gjenskape arts mangfold mer likt natureng.

TILSTANDSMÅL FOR ENKELTE AV ARTENE:

Videreutvikle og forbedre en jevnere og mer stabil eller økende utbredelse av typiske små, lyskrevende naturengplanter ved reduksjon av forekomstene av høyvokste grasarter, ungskog og lyng.

2.7 Restaureringstiltak

Restaureringstiltak på Sagvollen prioriteres i sone 1, samt tynning av kantene i sone 2 fremfor restaurering av sone 3 som er svært gjengrodd og arbeidskrevende å restaurere.

RESTAURERINGSTILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OM RÅDE	TIDSRUM (MND/UKE)
Tynning av skog for å slippe inn lys. Trærne bør hogges i flere omganger med tanke på å unngå gjødsling fra råtnende røtter. I første rekke bør en ta ut gran mot sør og ellers yngre bjørk, rogn og gråor. Uttak av gran krever enighet med tilgrensende eiendom. Gråor bør ringbarkes eller brekkes (tynne trær) i stedet for å hogges med tanke på oppslag av nye trær. Ringbarking gjøres enklest om våren ved at all bark og bast fjernes i et minst 20-30 cm bredt belte rundt hele stammen. Saftstrømmen fra kronen til roten vil da stanses, slik at trærne mister evnen til å sette nye skudd. Dette er også effektivt ved uttak av osp. Etter ringbarking bør trærne stå til de er helt døde før de tas ut, noe som ofte tar 2-4 år. Gran, bjørk og andre yngre boreale lauvtrær hogges. Stubber som ikke er til hinder for slått kan stå med tanke på vedlevende insekter. Eldre og særlig storvokst selje og rogn settes igjen med tanke på insekter. Ved og kvist fjernes fra engene og anvendes/deponeres utenfor engene på en måte som ikke bidrar til oppgjødsling av slåtte marka. Eventuell	2022-2026	Sone 2	Seinvinter/vår

kjøring med tyngre kjøretøyer på slåtteengene bør skje på frossen mark.			
Vurdere manuell fjerning av mose i mindre flekker nær tunet i sone 1. For å sammenligne ulike tiltak mot mose kan mindre flekker få ulik skjøtsel ved at en flekk kan rakes opp med jernrive før plantene spirer om våren, og mens mosen ennå er fuktig og enkel å rake bort og fjernes fra enga. I en annen flekk kan mosen brennes bort, men vær obs på brannfare! Dette må skje så snart det er litt tørka opp om våren, og før plantene spirer. Brenning må aldri gjennomføres for større deler av enga det samme året. OBS! Sjekk lokale brannforskrifter før dette settes i gang. I og med at engene i dag ikke beites, kan det tenkes at bekjempelse av mose må gjentas etter noen år.* Etter tynning i kantsonene kan det likevel tenkes at mosen får dårligere kår i enga. Mosebekjempelse må derfor vurderes kontinuerlig. Alternativ bekjempelse kan være å bruke tindene på høyvenderen på tohjulsslåmaskina ved vending av høyet om sommeren til å karve opp mosen. Også dette må gjennomføres med forsiktighet for å unngå å skade planterøttene.	2022-2024	Flekke i sone 1	Vår
Ved første slått i lyngdominerte partier fjernes avlinga umiddelbart da dette ikke vil være særlig godt høy, og en ikke ønsker frøsetting av lyng. En bør prioritere første slått i disse arealene såpass tidlig at røsslyngen ikke rekke å sette frø det året det slås første gang. Dette vil svekke artens frøbank noe.	Når arealet slås første gang	Partier i sone 1 med høyt innslag av lyng	Juli/august avhengig av når røsslyngen setter frø
Restaurering av sone 3. Først må skogen fjernes, og dette bør gjøres i flere omganger for å redusere oppgjødsling fra råtnende røtter. Det er gråor nederst i skråningen i vestre kant, ellers er det gran, bjørk og rogn som dominerer. Hogst og fjerning av trær skjer ellers etter samme prinsipper som i sone 2.	?	Sone 3	Seinvinter/vår
Skjømte sone 4 på samme måte som slåttemarka med tanke på å på sikt gjenskape et artsmangfold som ligner mer på slåttemark. For å raskere øke artsmangfoldet i området kan høy fra mer artsrike deler av enga fraktes hit før tørking og vending. Samtidig kan en vurdere å slå arealet to ganger enkelte år med førsteslått rundt St.Hans-tider og andreslått sammen med resten av engene. Etter første slått fjernes gras et umiddelbart.	Minst en slått årlig.	Sone 4	Ev. første slått i juni, andre slått sammen med resten av enga i august.

* For mer informasjon om bekjempelse av mose (Bele et al. 2019): https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmloi/bitstream/handle/11250/2601869/NIBIO_POP_2019_5_27.pdf?sequence=1&isAllowed=y

2.8 Skjøtselstiltak

Slått

SLÅTTETILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OM RÅDE	TIDSROM (MND/UKKE)
Slått av så mye som mulig av slåttemarka hvert år i løpet av august med tohjulstraktor, ljå eller ryddesag. Slå helt ut i kantene. Alt høyet fjernes etter bakketørking og vending (foruten første slått av arealer med mye lyng, se over). Alternativt kan graset hesjes. Tørkingen sikrer at plantene slipper frøene før høyet fjernes. Det skal ikke tilføres gjødsel eller sprøytemidler. Lokalitetene jordarbeides ikke. Om høyet ikke anvendes til fôr, deponeres det på en slik måte at det ikke bidrar til oppgjødsling av slåtteengene.	Årlig	Sone 1	I løpet av august

Generelt gjelder for skjøtselsslått:

- Slåtten bør skje etter at de fleste artene har blomstret og satt frø (som regel ikke før i siste halvdel av juli). Slåttetidspunktet vil variere fra år til år ut fra variasjoner i været og vekstsesongen. Følg derfor med på blomstring og frøsetting!
- Graset kan gjerne bakketørkes 2-3 dager før det fjernes fra området.
- Områdene kan slås med tohjulsslåmaskin eller ljå, avhengig av bratthet. Kantklipper med skjæreblad kan benyttes på mindre areal der det er vanskelig å komme til med maskiner.
- Ikke bruk tunge maskiner, spesielt i de fuktige partiene, som kan påføre komprimering av jorda og kjøreskader.
- Unngå bruk av kunstgjødsel, gylle eller husdyrgjødsel.

Beiting

Det er lite aktuelt med beiting på Sagvollen i første omgang. Om det likevel skulle bli aktuelt, følger noen generelle råd for beiting i slåttemark nedenfor.

Generelt gjelder for beiting i slåttemark:

- Beiting kan være positivt for slåttemarka, og har vært tradisjon mange steder.
- Unngå beite dersom det er insektarter eller karplantearter i slåtteenga som blir negativt påvirket.
- Tunge storferaser bør ikke beite i fuktig slåttemark/våteng (pga. tråkkskader). Sauen beiter selektivt på arter som er ønsket i enga, og beitetrykk på slike arter bør overvåkes.
- Høstbeiting hindrer opphopning av daugras (som gir grønngjødsling) og letter spiringen neste vår.
- Beiting gir tråkkspor som frøplanter kan spire i.
- Hvis arealet vårbeites, blir slåtten seinere (da blomstring/frøsetting kommer seinere i gang)
- Unngå tilleggsfôring inne på slåttemarka, flytt heller dyra til annet beite.
- Slåttemark med rik vårblostring (f.eks. med tidligblomstrende orkideer og marinøkler) bør ikke vårbeites.

- Beit gjerne nærliggende skog, hagemark eller naturbeiter i sammenheng med slåttemarka. Det vil gi utveksling av frø og gener mellom ulike arealer.
- Isådde, fulldyrka kulturenger bør ikke beites sammen med slåttemarka. Dette for å hindre spredning av uønska arter inn i slåttemarka.

Andre aktuelle skjøtselstiltak

TILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBruk M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSROM (MND/UKE)
Fjerning av kvist, greiner og annet ved- og ryddeavfall. Kan eventuelt deponeres utenfor engene.	Årlig	Eng og kantsoner	Vår
Eventuelle oppslag av trær som kommer opp igjen etter hogst i kantsonene bekjempes med jevne mellomrom for å opprettholde innslipp av lys på engene. Dette er særlig viktig om engene ikke beites.	Hvert 3.-5. år	I Sone 2 hvor det er hogd.	Vår, sommer, høst.

2.9 Oppfølging av skjøtelsplanen

NESTE REVIDERING/EVALUERING ÅR: 2027
BEHOV FOR YTTERLIGERE REGISTRERING AV SPESIFIKKE NATURTYPER OG/ELLER ARTSGRUPPER: Insekter er ikke undersøkt. Resultatene av eventuelle igangsatte tiltak mot mose på Sagvollen bør overvåkes. Vurdere tilstanden i sone 1 og 4 ved revisjon med tanke på om slåttemarkslokaliteten Sagvollen kan utvides.
GJENNOMFØRTE ELLER PÅBEGYNT TILTAK: Engene har vært skjøtta med slått lenge, og skjøtsel er gjenopptatt etter noen års opphold. Fjerna en del bjørk vest i slåtteenga.
PERSON(-ER) SOM HAR ANSVAR FOR Å GJENNOMFØRE TILTAKENE I SKJØTSELSPLANEN: Ane Haugen Wexselsen

3 Kilder

- Artsdatabanken. 2018. Norsk rødliste for Naturtyper 2018. <https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>
- Artsdatabanken. 2021. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>
- Artsdatabanken og GBIF Norge. 2022. Artskart - internettportal for artssøk. <http://artskart.artsdatabanken.no/>
- Bele, B., Grenne, S. N., Grøtta, M., et al. 2019. Tiltak mot tett mosedekke i kulturmarkseng. Oppsummering av et 3-årig feltforsøk i Midt-Norge. NIBIO POP 5(27)2019. s. 6
- Bele, B. og Norderhaug, A. 2008. Bondens kulturmarksflora for Midt-Norge. Bioforsk FOKUS Nettutgave publisert hos Artsdatabanken. <https://www.artsdatabanken.no/Pages/180073#180073>
- Bratli, H., Halvorsen, R., Bryn, A., et al. 2019. Beskrivelse av kartleggingsenheter i målestokk 1:5000 etter NiN (2.2.0). Utgave 1, kartleggingsveileder nr 4, Artsdatabanken, Trondheim. https://www.artsdatabanken.no/Files/29653/Beskrivelser_av_kartleggingsenheter_m_lestokk_1_5000.pdf
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13. 2. utgave 2006 (oppdatert 2007). DN-håndbok 13. https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/54/handbok-13-080408_low.pdf
- Gaarder, G., Lorentzen, M. N. og Vatne, S. 2019. Supplerende naturtypekartlegging i Meldal kommune i 2018-2019. Miljøfaglig Utredning rapport 2019-36, ISBN 978-82-345-0004-6.
- Gaarder, G. og Vatne, S. 2014. Kulturlandskapskartlegginger i Hemne, Meldal og Orkdal kommuner. Miljøfaglig Utredning Rapport 2014-1: 1-28 + vedlegg. .
- Lykkja, N. 1956. Meldal bygdebok. 3-5 1-3 3 : Gard og ætt. Meldal kommune, Meldal.
- Lyngstad, A., Grenne, S. N., Thorvaldsen, P., et al. 2019. Revidering av skjøtselsplaner for kulturmark i Trøndelag i 2019. – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk notat 2019-17: 1-398. .
- Miljødirektoratet. 2021. Kartleggingsinstruks - Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2. <https://www.miljodirektoratet.no/sharepoint/downloaditem?id=01FM3LD2WDNUR7KEUQF5GZJ7WERBERV5RR>
- Miljødirektoratet. 2022. Naturbase. <http://kart.naturbase.no/>
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge. Vegetasjon. Statens Kartverk, Hønefoss.
- NGU. 2022a. Interaktivt berggrunnskart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste. <https://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>
- NGU. 2022b. Interaktivt løsmassekart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste. http://geo.ngu.no/kart/losmasse_mobil/
- Svalheim, E., Garnås, I. og Hauge, L. 2018. Slåttemark, veileder for restaurering og skjøtsel. NIBIO Rapport 4/151/2018. https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmli/bitstream/handle/11250/2579098/NIBIO_RAPPORT_2018_4_151.pdf
- Svalheim, E. J. upubl. Utkast til faktaark for naturtypen slåttemark, versjon 29. nov 2014, revidert 2018.
- Vatne, S. 2017. Skjøtselsplan for to slåttemarker på Sageggen, Meldal kommune, Sør-Trøndelag fylke. Økolog Vatne notat 5-2017.

Vedlegg

Bilder

Figur 6. 32W Ø535999 N6997197. Sagvollen. Fotografen står sentralt i enga og tar bilde mot hhv. sørøst (øverst) og nordøst (nederst). En kan ane plogkanten for potetåkeren som er holdt utenfor i det nederste bildet som en liten kant i enga (markert med pil). Denne kan skjøttes sammen med resten av enga og på sikt trolig inkluderes i slåttemarkslokaliteten. Kantsonene mot sør og øst bør tynnes. Sagvollen Ø ligger bak bjørkene midt i bildet (markert med blå pil). Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 7. Sagvollen. 32W Ø535999 N6997197. Samme posisjon som forrige figur, men bilder tatt mot hhv. sørvest (øverst) og nordvest (nederst). Her ser en igangsatt restaureringstiltak, men samtidig mye lyng. Kantsonene mot sør og vest bær tynnes. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 8. 32W Ø536010 N6997253. Sagvollen. Nær tunet finnes engarealer som slås hvor mosebekjempelse kan være aktuelt flekkvis, slik som helt til høyre i dette bildet. Om arealet ikke beites, vil det være vanskelig for blomsterplantene å få frøene til å komme i kontakt med mineraljord slik at de kan spire på grunn av tette mosematter. Manuell raking om våren, brenning eller fjerning i forbindelse med vending av høyet kan være aktuelle bekjempelsestiltak. En bør prøve seg fram flekkvis og unngå omfattende inngrep i store arealer samtidig i forbindelse med mosebekjempelse. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 9. 32W Ø536049 N6997220. Sagvollen Ø sett fra sørøst mot nordvest. Arealet er gjengrodd og vil kreve omfattende restaurering, men kan slå på sikt. Ungskogen må fjernes først. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Naturtypelokaliteter

Under følger en oversikt over registrerte naturtypelokaliteter.

Sagvollen

ID: NINFP2110056186

Naturtype: Slåttemark (ntyp_D02_01)

Kartlagt: 24/09/2021

Nøyaktighet: Meget god (5 - 20m)

Størrelse: 7 968m²

Tilstandsvurdering: Moderat

Naturmangfoldvurdering: Moderat

Samlet lokalitetskvalitet basert på Miljødirektoratets instruks: Moderat lokalitetskvalitet

Verdi etter DN-Håndbok 13: Viktig – B.

Tilstandsbeskrivelse: Tilstand er vurdert som moderat da lokaliteten består av slåttemark, hvor store deler ikke har vært slått på en del år, men har vært skjøtta med beite. Et opphold i bruk de siste årene har gitt opphoping av en del dødt gras og oppslag av småtrær ut mot kantene. I partier inngår betydelige mengder lyng. Mindre arealer har imidlertid vært slått de siste par årene, og her ser en tydelig forbedring i tilstand, med tilbakegang av lyng til fordel for gras, samt jevnere struktur og høyere innslag av engarter. Fremmedarter ble ikke registrert, foruten sparsomme forekomster av vårpengueurt, og lokaliteten er uten nyere spor etter gjødsling. Det på sikt planer om å gjenoppta skjøtselen på hele lokaliteten.

Naturmangfoldsbeskrivelse: Naturmangfold er vurdert til moderat basert på areal (mellom 4 og 10 daa). Enkelte partier bærer i noe grad preg av tidligere gjødsling. Enkelte (5) habitatspesifikke arter ble registrert. Rødlisterarter av karplanter, moser, lav eller sopp er ikke registrert verken nå eller tidligere, men beitemarksopp er bare overfladisk undersøkt, og det er grunn til å tro at en enkelt undersøkelse i et landskap under restaurering, ikke avdekker hele mangfoldet av slike arter. Av arter kan nevnes gulaks, engkvein, legeveronika, blåknapp, harerug, smalkjempe, rødknapp, grov nattfiol, finnsjegg og hvitbladtistel. I tillegg finnes partier med mer lyng og tjukkere mosematter.

Verdi begrunnelse: Basert på utkast til faktaark for slåttemark fra 2018 oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (nesten 8 daa), middels vekt på typevariasjon da store deler av enga består av friske enger, men med mindre innslag av fukteng. Den oppnår lav til middels vekt på artsmangfold og rødlisterarter ut fra observerte tyngdepunkter og et visst potensiale for rødlisterarter, særlig av beitemarksopp. Den oppnår middels vekt på tilstand og på påvirkning ut fra noe gjengroing i partier, men at skjøtsel ganske nylig er tatt opp igjen på deler av enga. Til sist oppnår den middels vekt på landskapsøkologi da den i noe grad er en del av et større kulturlandskap rundt Haugen. Samlet sett oppnår den verdien Viktig – B. Verdien kan styrkes gjennom målrettet skjøtsel og restaurering og gjennom påvisning av rødlisterarter.

Sagvollen Ø

ID: NINFP2110068628

Naturtype: Semi-naturlig eng (ntyp_D02)

Kartlagt: 24/09/2021

Nøyaktighet: Meget god (5 - 20m)

Størrelse: 1 502 m²

Tilstandsvurdering: Dårlig

Naturmangfoldvurdering: Lite

Samlet lokalitetskvalitet basert på Miljødirektoratets instruks: Lav lokalitetskvalitet

Verdi etter DN-Håndbok 13: -

Tilstandsbeskrivelse: Tilstand er vurdert som dårlig da lokaliteten består av gammel semi-naturlig mark som har vært ute av bruk en lang periode. Dette har gitt opphoping av mye dødt gras, spredning av lyng og oppslag ungskog. Fremmedarter ble ikke registrert, og lokaliteten er uten spor etter gjødsling. Det er nå planer om å gjenoppta skjøtselen i området.

Naturmangfoldsbeskrivelse: Naturmangfold er vurdert til lite da lokaliteten er liten (godt under 8 daa) og har få innslag av habitatspesifikke arter (3 slike er registrert). Mye av lokaliteten er dominert av tette mosematter, lyng og småbjørk, men arter som sølvbunke, gulaks, tepperot, finnskjegg, blåklokke, legeveronika, myrfiol og prestekrage er registrert. Rødlistearter av karplanter, moser, lav eller sopp er ikke registrert verken nå eller tidligere, og det ble ikke registrert beitemarksopp her i 2021. Området ligger i tilknytning til slåttemark som delvis skjøttes ved slått.

Artslister

Mange av artene i artslista for Sagvollen er også påvist på Sagvollen Ø, men ingen ekstra arter er påvist der. Det er derfor ikke utarbeidet egen artsliste for denne lokaliteten. På sikt, etter eventuell restaurering kan begge lokalitetene skjøttes som en lokalitet.

Tabell 1: Artsliste for **Sagvollen** basert på feltkartlegging (24.09.2021), samt eksport fra Artskart (24.03.2022) (Artsdatabanken og GBIF Norge 2022). Fugler er holdt utenfor. Kategorier fra rødlisten (arter som er truet av utryddelse): RE – regionalt utdødd; CR – kritisk truet; EN – sterkt truet; VU – sårbar; NT – nær truet; DD – datamangel; NE – ikke vurdert, NA – ikke egnet; LC – livskraftig (ikke rødlistet). Kategorier fra fremmedartslisten (fremmede arter som medfører en økologisk risiko for norsk natur): SE – svært høy risiko; HI – høy risiko; PH – potensielt høy risiko; LO – lav risiko; NK – ingen kjent risiko. Lista er ikke uttømmende.

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Seneste funn
Karplanter	<i>Achillea millefolium</i>	Ryllik	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Achillea ptarmica</i>	Nyseryllik	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Agrostis capillaris</i>	Engkvein	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Alnus incana</i>	Gråor	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Angelica sylvestris</i>	Sløke	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	Gulaks*	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Betula pubescens</i>	Bjørk	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Bistorta vivipara</i>	Harerug*	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Campanula rotundifolia</i>	Blåklokke*	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Carex pallescens</i>	Bleikstarr	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Dactylis glomerata</i>	Hundegras	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Deschampsia cespitosa</i> ssp. <i>cespitosa</i>	Sølvbunke	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Deschampsia flexuosa</i>	Smyle	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Equisetum sylvaticum</i>	Skogsnelle	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Festuca rubra</i>	Rødsvingel	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Filipendula ulmaria</i>	Mjødurt	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Fragaria vesca</i>	Markjordbær	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Geranium sylvaticum</i>	Skogstorkenebb	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Knautia arvensis</i>	Rødknapp*	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Leucanthemum vulgare</i>	Prestekrage	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Luzula multiflora</i>	Bakkefrytle*	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Nardus stricta</i>	Finnskjegg*	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Noccaea caerulea</i>	Vårpengeurt	PH	24.09.2021

Karplanter	<i>Picea abies</i>	Gran	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Pilosella lactucella</i>	Aurikkelsveve*	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Pinus sylvestris</i>	Furu	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Plantago lanceolata</i>	Smalkjempe*	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Platanthera chlorantha</i>	Grov nattfiol*	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Potentilla erecta</i>	Tepperot	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Ranunculus acris</i>	Bakkesoleie	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Rhinanthus minor</i>	Småengkal*	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Salix caprea</i>	Selje	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Scorzoneroidea autumnalis</i>	Føllblom	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Sorbus aucuparia</i>	Rogn	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Succisa pratensis</i>	Blåknapp	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Trifolium pratense</i>	Rødkløver	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Trifolium repens</i>	Hvitkløver	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Veronica chamaedrys</i>	Tveskjeggveronika	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Veronica officinalis</i>	Legeveronika*	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Vaccinium myrtillus</i>	Blåbær	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	Tyttebær	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Vicia cracca</i>	Fuglevikke	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Vicia sepium</i>	Gjerdevikke	LC	24.09.2021
Karplanter	<i>Viola palustris</i>	Myrfiol	LC	24.09.2021
Sopper	<i>Cuphophyllus pratensis</i>	Engvokssopp	LC	24.09.2021
Sopper	<i>Hygrocybe insipida</i>	Liten vokssopp	LC	24.09.2021

* Arten er en kjennetegnende art/tyngdepunksart/skilleart for semi-naturlig eng.

Tiltakslogg, grunneiers/drivers notater

Grunneiers/drivers egne notater som gjelder gjennomføring av tiltakene.

AREAL/DELOMR ÅDE:	TYPE TILTAK (EKS SLÅTT, RYDDING, BEITING)	PERIODE	ANTALL DAGSVERK / TIMER	ÅR

Overvåkning, log

Det kan være aktuelt å notere eventuelle registrerte rødlistearter av beitemarksopp.

POSISJON/FELT:	ART	DATO	ANTALL INDIVIDER	ÅR

Biofokus

– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2022–063
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-098-4

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no